

ด่วนที่สุด

ที่ กค 1303/2355

กระทรวงการต่างประเทศ
ถนนศรีอยุธยา กทม. 10400

16 พฤศจิกายน 2552

เรื่อง แนวทางการดำเนินการกับปัญหาความสัมพันธ์ไทย - กัมพูชา

กราบเรียน นายกรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือกระทรวงการต่างประเทศ ฉบับมาก ด่วนที่สุดที่ กค 1302/2318

ลงวันที่ 10 พฤศจิกายน 2552

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. เอกสารแนวทางการดำเนินการกับปัญหาความสัมพันธ์ไทย - กัมพูชา
2. ตารางการส่งสัญญาณและระดับความรุนแรงเพื่อเตรียมมาตรการป้องกันและตอบโต้การกระทำของนายกรัฐมนตรีกัมพูชาอย่างเป็นขั้นเป็นตอน

อนุสนธิ์หนังสือที่อ้างถึง รายงานปฏิบัติการของกัมพูชาและเสนอแนวทางการจัดการสถานการณ์และผลกระทบ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงการต่างประเทศขอกราบเรียนเสนอแนวทางการดำเนินการกับปัญหาความสัมพันธ์ไทย - กัมพูชา ดังความละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย 1 ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. วิเคราะห์ท่าทีของฝ่ายกัมพูชา

1.1 พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็น "ภัยหลัก" มุ่งคุกคามความอยู่รอดของรัฐบาล โดยใช้ยุทธศาสตร์มุ่งให้เกิดสถานการณ์ที่เสื่อมทรามลง (deterioration) โดยอาศัยกลยุทธ์ที่สำคัญ 2 ด้าน คือ ความร่วมมือจากนายกรัฐมนตรีกัมพูชา และการเคลื่อนไหวของฝ่ายค้านต่างๆ ในประเทศไทย โดยเฉพาะกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ ที่มุ่งหวังจะบั่นทอนเสถียรภาพของรัฐบาลไทย จนประเทศไทยตกอยู่ในสภาพไร้อำนาจรัฐ และโค่นล้มรัฐบาล อย่างไรก็ตาม มาตรการตอบโต้ของกัมพูชาในขณะนี้ ยังคงจำกัดอยู่เพียงมาตรการทางการทูตเท่านั้น ยังไม่ใช้มาตรการรุนแรง แต่เป็นการ "ยั่วยุ" เพื่อเร่งปฏิบัติการให้ฝ่ายไทยตอบโต้อย่างรุนแรงขึ้น

1.2 เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกับรัฐบาล ฝ่ายไทยไม่ควรหลงประเด็นตามที่ฝ่ายกัมพูชาต้องการให้เกิดความเข้าใจผิดว่า เป็นความขัดแย้งระหว่างบุคคล คือ ระหว่างนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ กับนายกรัฐมนตรีกัมพูชา

1.3 สถานการณ์ปัญหาระหว่างไทยกับกัมพูชาจะยืดเยื้อหรือไม่ มิได้ขึ้นอยู่กับนายกรัฐมนตรีกัมพูชา แต่ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขภายในประเทศไทยเอง โดยนายกรัฐมนตรีกัมพูชาจะเป็นผู้ได้รับประโยชน์จาก พ.ต.ท.ทักษิณฯ ไม่ว่าสถานการณ์จะลงเอยอย่างไร ดังนั้น ความเป็นเอกภาพของรัฐบาล ทุกส่วนราชการและทุกภาคส่วนของสังคมไทยเป็นปัจจัยสำคัญสูงสุดในการช่วยให้ปัญหาดังกล่าวคลี่คลายลง

ทักษิณ

2. แนวทางการดำเนินการ

เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดสถานการณ์เป็นไปตามที่ พ.ต.ท. ทักษิณฯ และนายกรัฐมนตรี กัมพูชาคาดหวัง กระทรวงการต่างประเทศขอเรียนเสนอมาตรการ ดังนี้

2.1 ป้องกันหรือหลีกเลี่ยงมิให้เกิดสถานการณ์รุนแรง โดยไม่มีเหตุผลหรือความจำเป็น (de-escalation) เช่น ดำเนินการด้วยความระมัดระวัง โดยไม่เริ่มมาตรการตอบโต้ โดยไม่มีเหตุผลหรือเงื่อนไขสมควร ดำเนินมาตรการต่าง ๆ ด้วยความมีน้ำหนักรหนักแน่น ค่อยเป็นค่อยไป (incremental) สมส่วนสมเนื้อ (proportional) มีความหมายและยังประโยชน์คุ้มค่า และที่สำคัญ ไม่ควรดำเนินการใด ๆ ที่ดูเหมือนว่า เป็นการ "เดิน" ไปตามกระแสของสื่อ

2.2 สร้างความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างส่วนราชการเพื่อเป็นแนวทางสำหรับการดำเนินการที่เกี่ยวข้องอย่างสอดคล้องกัน โดยเฉพาะการให้ข้อมูลต่อฝ่ายต่าง ๆ โดยอาจพิจารณา iving ให้ข้อมูลซึ่งเป็นข้อเท็จจริงและความจริงก่อนที่ฝ่ายกัมพูชาจะบิดเบือน หรือเมื่อปรากฏความเท็จ

2.3 สร้างความเป็นเอกภาพในประเทศไทย รวมถึงรัฐบาลไทยเอง เพื่อมุ่งเป้าให้นายกรัฐมนตรีกัมพูชาประกาศว่า พ.ต.ท. ทักษิณฯ จะไม่มีโอกาสได้คืนสู่อำนาจอีกครั้ง และความสัมพันธ์และผลประโยชน์ส่วนตัวของ พ.ต.ท. ทักษิณฯ และนายกรัฐมนตรีกัมพูชาเป็นสิ่งที่ไม่ยั่งยืน และกัมพูชาจะเสียประโยชน์ในระยะยาวที่มีอยู่กับประเทศไทย ไม่ว่าจะด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว ฯลฯ

2.4 ลดและแยกการเชื่อมโยงระหว่าง พ.ต.ท. ทักษิณฯ กับนายกรัฐมนตรีกัมพูชา และฝ่ายค้านในประเทศไทย ด้วยการลดและขจัดเงื่อนไขที่เอื้อประโยชน์ต่อการดำเนินการของฝ่ายตรงข้ามรัฐบาล โดยรัฐบาลควรแสดงท่าทีและความเห็นต่าง ๆ อย่างมีเอกภาพและเป็นระบบ การตอบโต้รัฐบาลกัมพูชาอย่างสุ่ม มีสติ ไม่วุ่นวาย และกระทบประชาชนน้อยที่สุด จะมีส่วนสำคัญในการ "ครองความนิยม" ฝ่ายสนับสนุนรัฐบาลที่สำคัญควรเร่งแปรความรู้สึก "สะใจ" หรือสนับสนุนรัฐบาลเป็น "ความเข้าใจ" โดยอาศัยการประชาสัมพันธ์ และบริหารจัดการ "เวลา" ให้เป็นประโยชน์ต่อรัฐบาลไทยที่สุด โดยการเร่งการพิจารณาคดีต่าง ๆ ของ พ.ต.ท. ทักษิณฯ ที่ยังคงค้างอยู่

3. จุดหมายปลายทาง (end game)

ต้องคำนึงว่า จุดประสงค์ของไทย คือ การปรับความสัมพันธ์สู่ปกติ (normalization) ไม่ใช่การเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครอง (regime change) ในกัมพูชา อย่างไรก็ดี เนื่องจากต้นเหตุของปัญหามาจากการที่ พ.ต.ท. ทักษิณฯ มุ่งทำลายความอยู่รอดของรัฐบาล การจัดการกับปัญหานี้ จึงจำเป็นต้องมุ่งไปที่ต้นตอของปัญหาด้วยการ (1) ขจัดภัยคุกคามหลัก และ (2) แยกหรือทอนความร่วมมือระหว่าง พ.ต.ท. ทักษิณฯ กับนายกรัฐมนตรีกัมพูชา ซึ่งแนวโน้มที่น่าจะเป็นไปได้มี 3 สถานการณ์

3.1 ดีที่สุด (best case scenario)

การประคองสถานการณ์ปัจจุบัน (status quo) เพื่อให้ พ.ต.ท. ทักษิณฯ และนายกรัฐมนตรีกัมพูชาไม่สามารถดำเนินการใด ๆ ที่ทำให้เกิดสถานการณ์เลวร้ายลง ตามแนวทางการดำเนินการกับปัญหา ข้อ 2 และรอเวลาเพื่อพิจารณาให้ประเทศหรือบุคคลที่ 3 ที่มีอิทธิพลหรือเอื้อประโยชน์ให้กัมพูชาในการช่วยเหลือคลายปัญหาดังกล่าว

3.2 ระดับกลาง (medium case scenario)

3.2.1 ต่างฝ่ายต่างให้มาตรการตอบโต้ โดยเพิ่มความเข้มข้นขึ้นเป็นลำดับ เพื่อชิงความได้เปรียบ

3.2.2 หากกัมพูชาดำเนินมาตรการที่รุนแรงขึ้นในทางที่เป็นการแทรกแซงกิจการภายในของไทย รัฐบาลควรดำเนินมาตรการตอบโต้ที่ (1) ไม่กระทบต่อผลประโยชน์ของไทย และประชาชนของทั้งสองประเทศ (2) สมน้ำสมเนื้อ และ (3) ไม่สร้างรอยแผลในความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนของทั้งสองประเทศในระยะยาว

3.2.3 ในขณะเดียวกัน รัฐบาลยังไม่ควรกล่าวถึงมาตรการตอบโต้ล่วงหน้า เนื่องจาก (1) ฝ่ายกัมพูชาจะมีเวลาเตรียมการตอบโต้ (2) ทำให้ไทยถูกมองว่า "มีธงอยู่แล้ว" ที่จะกลั่นแกล้งประเทศกัมพูชา ทั้งนี้ กระทรวงการต่างประเทศได้จัดทำตารางมาตรการตอบโต้ นายกรัฐมนตรีกัมพูชา โดยระบุข้อดี/ข้อเสีย ดังความละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย 2

3.3 เลวร้ายที่สุด (worst case scenario)

หาก พ.ค.ท. ทักษิณฯ และนายกรัฐมนตรีกัมพูชาทำร่วมกันกระทำการใด ๆ จนเกิดความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในวงกว้าง เป็นการละเมิดบูรณภาพของดินแดน ความอำนาจอธิปไตย และสถาบันสำคัญของไทย ซึ่งรวมถึงการดำเนินกิจกรรมเสมือนการจัดตั้งรัฐบาลพลัดถิ่นในกัมพูชา อันเป็นการแทรกแซงกิจการภายในและบ่อนทำลายประเทศไทยอย่างชัดเจน ก็จำเป็นที่รัฐบาลไทยต้องพิจารณาตัดความสัมพันธ์ทางการทูต และยกเลิกการติดต่อทุกด้าน รวมถึงใช้มาตรการทางทหารเพื่อปกป้องอธิปไตย

4. ข้อเสนอแนะ

หากเห็นชอบตามแนวทางดังกล่าวข้างต้น กระทรวงการต่างประเทศขอกราบเรียนเสนอให้นายกรัฐมนตรีพิจารณาสั่งการให้ส่วนราชการดำเนินการ ดังนี้

4.1 เพื่อให้มีความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างส่วนราชการ ขอให้มีการปรึกษาหารือกับกระทรวงการต่างประเทศอย่างใกล้ชิดก่อนดำเนินการด้านนโยบายใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกัมพูชา

4.2 ใช้แนวทางที่เสนอเป็นหลักในการดำเนินการอย่างสอดคล้องกัน

4.3 ใช้แนวทางเดียวกันในการให้ข้อมูลแก่ฝ่ายต่าง ๆ และสาธารณชน

จึงขอกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาข้อ 4

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(นายกษิต ภิรมย์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

กรมเอเชียตะวันออก
กองเอเชียตะวันออก 2
โทร. 0 2643 5000 ต่อ 4274
โทรสาร 0 2643 5202